

- Hans Hækkerup (S)
 8 Birthe Hansen (SF)
 9 Lis Nøer Holmberg (CD)
 10-11 Pia Christmas-Møller (KF)
     Karen Højte Jensen (KF)
 12-14 Peter Brixtofte (V)
     Mejdahl (V)
 15 Ole Donner (FP)
 16 Fischer (KF)
 17 Inger Stilling Pedersen (KRF)

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 78:

Forslag til lov om kommuners og amtskommuners deltagelse i erhvervsudviklingsaktiviteter.

Af industriministeren (Anne Birgitte Lundholt).

(Fræmsat 30/10 91).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Nyrup Rasmussen (S):

Det lovforslag, vi i dag skal behandle, giver mig anledning til lidt småfilosofisk at spørge mig selv: Hvordan var det nu, det var med baggrunden for det lovforslag, regeringen her fremsætter?

Vi vedtog en dagsorden i Folketinget den 18. april 1991, som udtrykkeligt fastslår, at regeringen skal fremsætte et forslag til udvidede rammer for samarbejdet mellem det offentlige og private vedrørende 4 områder, nemlig erhvervsudviklingsprojekter, systemeksport, regionale erhvervsprogrammer og medfinansiering af EF-projekter.

Hvad er baggrunden? Baggrunden er egentlig den konkrete, at vi har en så stor og velfungerende offentlig sektor i Danmark, at det ville være meget dårlig samfundsøkonomi ikke at prøve at skabe de bedst mulige rammer for at nyttiggøre den omfattende viden, der jo er i den offentlige sektor. Det er på miljøområdet, det er på energiområdet, det er på pleje- og omsorgssektoren, det er sundhed, det er medikoteknologi, det er uddannelse, det er daginstitutioner, og det er meget andet. Og vi ved, at der bliver stigende brug for alle disse servicefunktioner i Europa.

Er der så tale om en reel udvidelse på alle områder i det lovforslag, regeringen her kommer med? Er der tale om nye rammer med objektive kriterier, som kan systematisere nyttiggørelsen af den offentlige viden til nye arbejdspladser og ny valutaindtjening? Jeg er desværre meget i tvivl, og på et enkelt område er jeg helt sikker på at der er tale om indskrænkning af de aktiviteter, vi i dag har mulighed for.

Hvad angår det første afsnit i regeringens forslag til § 2 om erhvervsudviklingsaktiviteter, må jeg konstatere, at regeringen alene taler om kollektive foranstaltninger, hvor en eller flere kommuner søger sammen om en erhvervs-service. Det synes jeg er nyttigt og fornuftigt, men der er også begrænsninger på: Man må ikke indgå i et privatretligt selskabssamarbejde om disse kollektive foranstaltninger, hvis de har karakter af konkrete erhvervsorienterede udviklingsbehov.

I lovforslagets § 3 om eksport af viden, der er oparbejdet i den offentlige sektor, er der et lille skridt frem nogle steder, men der er desværre en reel skærpelse, et tilbageskridt, på meget fundamentale punkter i regeringens lovforslag. Regeringen taler i § 3, stk. 5, om, at kommuner ikke må deltage, hverken økonomisk eller ledelsesmæssigt, i selskabsdannelser af privatretlig karakter. Hvorvidt en kommune i dag har en aktivitet, der er lovlig, eller ej, afgøres af formålet med den pågældende kommunale aktivitet, ikke af, hvordan opgaven udføres.

Konsekvensen af det foreliggende lovforslag på lige præcis dette centrale punkt – der er udvidelser andre steder – er desværre, at et blankt nej til selskabsformen som en juridisk/økonomisk ramme for samarbejde mellem det offentlige og private i virkeligheden er en skærpelse. Hvis dette lovforslag bliver vedtaget i den form, det har på dette punkt, vil lovligheden af en række fælleskommunale virksomheder kunne drages i tvivl. Det vil omfatte eksempler som Elkraftconsult A/S, Elsamprojekt A/S, Tarco A/S og en række andre selskabsdannelser. En række selskabsdannelser vil i konsekvens af dette lovforslag komme ud i en strid om lovligheden, og der vil med rette fra lovgivers side kunne siges, at dette lovkompleks indebærer, at disse selskaber ikke længere er lovmedholdelige.

[Nyrup Rasmussen]

Det synes jeg er et grundlæggende punkt, og jeg synes faktisk, at jeg konkluderende i denne første runde må sige: Der er skridt her og dér, i det regionalpolitiske, i de kollektive kommunale foranstaltninger, til fornuftige fremskridt i samarbejdet, men der er desværre også på dette centrale punkt juridisk/økonomisk klare begrænsninger for samarbejdet, et tilbageskridt i forhold til gældende regler. Derfor min bekymring, og derfor det grundsyn, at regeringens lovforslag på dette punkt desværre ikke lever op til den dagsorden, vi vedtog den 18. april om en udvidelse af samarbejdet mellem den offentlige og den private sektor.

Det er derfor af afgørende betydning for Socialdemokratiet, at der i det videre lovarbejde med behandlingen af regeringens lovforslag sker en væsentlig ændring på dette centrale punkt. Kommer det, tror jeg også, vi kan finde sammen om de forskellige initiativer, der ligger til behandling her i salen i dag, til et samlet lovkompleks, der kan være til gavn for valutaindtjening og beskæftigelse.

Flemming Hansen (KF):

Man taler tit om et politisk koldt klima på Christiansborg, men det er dog for ingenting at regne mod den kulde, der er her i salen i dag. Jeg skal se at komme igennem min ordførertale uden at miste stemmen helt.

Der har gennem lang tid været ført forhandlinger med kommuner og amter for at skabe nye rammer for kommuners og amtskommuners deltagelse i erhvervsudviklingsaktiviteter. Jeg synes, det lovforslag, som industriministeren har fremsat, på allerbedste måde tilgodeser de rimelige ønsker, der er for kommuner og amter om at gå mere aktivt ind i erhvervsudviklingen og i systemeksport, og finder, at forslaget har sådanne kvaliteter, at vi i den konservative folketingsgruppe kan tilslutte os det.

Det er naturligvis altid et springende punkt i et lovforslag som dette at trække grænser for, hvad der er rimeligt og hvad der ikke er rimeligt over for det eksisterende erhvervsliv. På den ene side skal de initiativer, som kommuner og amtskommuner iværksætter, være til støtte for erhvervslivet, og på den anden side skal man undgå, at der bliver en urimelig konkurrence over for erhvervslivet – en konkurrence, der jo i bund og grund skabes ved anvendelse af skatteborgernes penge.

Imidlertid synes jeg, vi må konstatere, at den udvikling, som dette lovforslag beskriver, i allerhøjeste grad imødekommer et ønske såvel fra erhvervslivet som fra det offentlige, og jeg nærer ingen betænkelighed ved, at dette lovforslag føres ud i livet.

Jeg har noteret mig, at enkelte organisationer inden for handels- og serviceområdet ønsker, at man skal gå videre, men hertil vil jeg gerne sige, at man med dette lovforslag tager et godt skridt i en retning, som er rimelig, og når dette skridt er taget, må vi se, hvilken udvikling det medfører, inden vi tager yderligere skridt.

Den konservative folketingsgruppe kan tilslutte sig lovforslaget og vil medvirke til det ganske omfattende udvalgsarbejde, som utvivlsomt forestår.

(Kort bemærkning).

Nyrup Rasmussen (S):

Det var hr. Flemming Hansens bemærkning om samarbejdet undervejs med Kommunernes Landsforening, der fik mig til at gå på talerstolen. Man fik nærmest indtryk af, at der nu forelå fuld forståelse mellem regeringen og KL om sagen. Jeg vil dog lige for god ordens skyld gøre hr. Flemming Hansen opmærksom på – idet jeg refererer til de tilkendegivelser, der foreligger fra KL – at kommunerne faktisk finder, at der på to områder er forskellige mangler i regeringens forslag.

Det ene drejer sig om systemeksportaktiviteterne, hvor fra kommuneside gives udtryk for, at rammerne ikke er tilstrækkelige til, at vi kan nyttiggøre den viden, vi har, og det andet hovedsynspunkt er, at de fælleskommunale virksomheder, der på en lang række felter udfører fornuftigt arbejde, ikke ses at være omfattet af problemkredsen i dette forslag, men tværtimod indirekte kan have den risiko i sig, at nedlæggelse af forbud mod selskabsformen kan få en række afledte konsekvenser, der kan skabe ny usikkerhed om de fælleskommunale virksomheder. Så mon det ikke er sådan, at også kommunerne har peget på, at disse to problemkomplekser desværre ikke er løst på tilfredsstillende måde i regeringens lovforslag?

Pia Larsen (V):

Det lovforslag, vi her behandler, er blevet til på baggrund af en dagsorden fra foråret 1991

[Pia Larsen]

om udvidede rammer for kommunernes og amtskommunernes deltagelse i erhvervsudviklingsaktiviteter.

Det har været genstand for omfattende drøftelser med Kommunernes Landsforening, og der er således efter Venstres opfattelse taget højde for de ønsker, som Kommunernes Landsforening har haft i denne forbindelse, og vi mener også, at den har sagt god for lovforslaget i den form, hvori det foreligger her.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at vi i Venstre er meget forsigtige med at sige ja til et lovforslag som dette, og det alene af den grund, at vi generelt er bekymrede for, at der vil ske en konkurrenceforvridning i forhold til det private erhvervsliv med tab af arbejdspladser til følge, hvis kommuner og amtskommuner engagerer sig alt for direkte i erhvervslivet.

Der er to hovedårsager til, at vi alligevel støtter dette forslag.

For det første fornemmer vi, at der heller ikke fra kommunernes side er nogen som helst interesse i at konkurrere med det private erhvervsliv. Det er fremgået meget tydeligt af debatten i medierne, at det ikke er tilfældet.

Det fremgår også af et debatoplæg fra Kommunernes Landsforening fra april 1991 om kommunernes bidrag til 1990'ernes erhvervs politik, at kommunerne ikke ønsker at lave produktion, som de private virksomheder kan varetage.

Kommunerne ønsker heller ikke at støtte enkeltvirksomheder, hvilket, som kommunerne selv fremhæver, ville være stærkt konkurrenceforvridende i forhold til andre virksomheder i kommunen.

Den holdning, som Kommunernes Landsforening her giver udtryk for, stemmer meget godt overens med Venstres holdninger.

Den anden hovedårsag til, at vi i Venstre trods vore betænkeligheder støtter forslaget, er, at det har fået en udformning, som virker fornuftig og gennemtænkt, og hvor der samtidig er taget højde for, at samfundet hele tiden udvikler sig.

Specielt den teknologiske udvikling og den konkurrencemæssige situation for dansk erhvervsliv gør, at der er behov for indimellem at revurdere vor holdning til, hvorledes vi fra såvel statens som kommunernes og amternes side kan hjælpe til med at skabe vækst i dansk erhvervsliv.

Det er af stor betydning for specielt de små og mellemstore virksomheder, at der er nem adgang til forskellig rådgivning og information og anden erhvervsmæssig service, og da behovet varierer i de forskellige dele af landet, og da kommunerne formodes at være de nærmeste til at have et overblik over netop deres virksomheders behov, virker det rigtigt at lade kommunerne få mulighed for at iværksætte sådanne kollektive erhvervsudviklingsaktiviteter.

Det må selvfølgelig være en forudsætning, at servicen står til rådighed for alle erhvervs virksomheder eller større grupper af virksomheder i kommunen. Der må ikke være tale om støtte til enkeltvirksomheder.

Forslaget om at udvide kommunernes adgang til at foretage systemeksport kan Venstre også acceptere, dog under den klare forudsætning, at der bliver tale om indtægtsdækket virksomhed, dels for ikke at skabe urimelig konkurrence i forhold til det private erhvervsliv, dels for at beskytte skatteborgernes penge.

Afslutningsvis skal jeg sige, at Venstre naturligvis anerkender kommunernes ønske om at bidrage til erhvervsudviklingen i deres respektive områder, men samtidig er vi som tidligere nævnt meget bekymrede, hvis de kommunale aktiviteter bevæger sig ind på områder, hvor de ikke hører hjemme. Den kommende tid vil vise, om der er grund til bekymring eller der virkelig bliver tale om en hjælp til erhvervslivet.

Jeg finder det derfor også rigtigt, at loven tages op til revision efter fem år, så vi kan vurdere dens forskellige virkninger.

Tommy Dinesen (SF):

Jeg forstår det således, at en del af formålet med dette lovforslag er at gøre ulovligheder lovlige. Det er selvfølgelig meget godt – og her tænker jeg på Herninghallerne; de får nu lov til at køre, som de har kørt igennem mange år – og som sagt er det udmærket, at det nu i hvert fald bliver lovliggjort.

Det foreliggende lovforslag har baggrund i en forespørgselsdebat, der var rejst af SF sidste år, og SF's daværende ordfører på området, hr. Rahbæk Møller, sagde dengang bl.a., at selv om man med undtagelse af Fremskridtspartiet var enig i den dagsorden, der forelå, så ville det nok vise sig, at når den skulle udmøntes i

[Tommy Dinesen]

lovgivning, ville der være stor uenighed. Og det er der. Det ses jo allerede af den debat, der har været i aviserne og også i tv i aftes, og det er selvfølgelig også meget ideologisk, det, der ligger her.

Men lovforslaget ligger vel tæt på den dagsorden, der er vedtaget, kan ministeren sige, og så er det et spørgsmål om formuleringen og om, hvorledes det vil blive i praksis. Det må vi finde ud af med baggrund i den videre behandling i udvalget og de spørgsmål, der vil komme inden andenbehandling.

Jeg har fået den opfattelse, at kommunerne, og det er jo skatteborgerne, åbenbart gerne må betale – investere, vil nogle sige – i veje, i el og vand, i rensningsanlæg osv. og også gerne i uddannelser, men når det så kommer til, at kommunerne selv måske skulle til at profitere lidt af, at de har investeret, siger man nej. Det er jo det, det drejer sig om; så vil man ikke være med længere.

Jeg tror, der er mange gode muligheder. Netop den knowhow, man har inden for de danske kommuner og amtskommuner, må være noget, man kan bruge på helt andre og bedre måder, end det sker i dag, hvor der er nogle uskrevede love – hvem der så har vedtaget dem – med hensyn til, hvad man må og ikke må.

Der er et andet forslag, vi senere skal behandle, et forslag fra Det Radikale Venstre, hvor man bl.a. siger, at det er i orden, at der bliver bestyrelser, hvor kommuner og amtskommuner er deltagere. Det er da en selvfølge, at man får lov til det. Det kan ikke være meningen, at den store kommunale og amtskommunale sektor, som vi har, skal usynliggøres i den grad, som vi ser.

Endnu mere forbavset bliver jeg nok, når jeg tænker på en anden lov, som vi vedtog for halvandet år siden her i Folketinget, nemlig havneloven. Her er der netop de konstruktioner, som man er så meget imod. Det er jo ifølge havneloven sådan, at det private erhvervsliv og kommunerne og fagbevægelsen godt må lave noget samlet, og det er jo ærligt talt det, man prøver på. Og det er jo i havneloven ikke de småpenge, som man taler om her. Det er jo et budget på 20-30 mio. kr., det drejer sig om, når man ombygger en havn, uddyber den osv. Det må man altså godt ét sted, men man må ikke et andet sted.

Jeg ved ikke, om det er, fordi man i nogle ministerier er mere åben over for den slags ting, end man er andre steder, men det lader sig altså gøre. Og der er endnu ikke nogen, der halvandet år efter, at havneloven er trådt i kraft, har kunnet sige, at kommunerne har frådset; tværtimod har de prøvet på at skabe nogle arbejdspladser, og det er det, det også drejer sig om her, nemlig at prøve at skabe nogle arbejdspladser. Det pres, der bliver lagt på kommunerne i dag, gør jo, at de også kan se nogle helt åbenlyse og klare fordele ved selv at producere.

Vi mener, at man på dette område såvel som på andre inden for staten skal have lov til at være med og gerne lave aktieselskaber osv. Det er SF's opfattelse, at staten aldrig har accepteret behovet for en kommunal eller amtskommunal politik, som det bl.a. ses i de andre nordiske lande. Netop de mindre virksomheder og iværksætterne har brug for en bedre udnyttelse, og det er soleklart, at den ofte bedst kan gives af én partner, kommunen, der er tæt på, og som kender virksomhederne. Denne mulighed ønsker SF at der gives sammen med muligheden for at oprette produktionsvirksomheder og igangsætte produktion til eget behov. Vi ønsker også idéproduktionsbanker og teknologiscentre, hvor ideer kan udvikles og spredes – en oplagt kommunal opgave.

Sluttelig: Det er en ideologisk debat, der er foregået, og som bl.a. findes i nogle af aviserne i dag, og jeg synes, det er komplet usagligt, når man sammenligner med bl.a. det fallitbo, som Østeuropa står over for og er i dag. Jeg tror, at mange af de ansatte i amter og kommuner vil have sig frabødt den sammenligning, der fra nogle politikeres side lægges op til her.

Poul Nødgaard (FP):

Her. Tommy Dinesen var ved at tage fat på lovforslag nr. L 85, det radikale forslag. Det vil jeg lade ligge. Jeg går ud fra, at vi kan tage en gennemgribende debat, når det kommer, så jeg vil udelukkende holde mig til lovforslag nr. L 78.

Her ser vi resultatet af, at regeringen lader sig drive fuldstændig hjælpeløst rundt af oppositionen, der med den allerstørste snedighed får regeringen til at ende i en værre gang snavs. Den suppedas, regeringen her er endt i, har den imidlertid selv været med til at lave. Man

[Poul Nødgaard]

burde aldrig have stemt for dagsordenen den 18. april om udvidede rammer for erhvervspolitisk samarbejde mellem offentlige og private virksomheder. Man vil med dette forslag indføre en række konkurrenceforvridende elementer i det danske erhvervsliv, hvor det offentlige kan indgå i diverse forretningsmæssige forbindelser med erhvervslivet.

Naturligvis påstår regeringen i bemærkningerne til lovforslaget, at alle tiltag skal foregå, uden at der sker konkurrenceforvridning. Men der er et stort men: Man kan ikke fra offentlig side gribe ind på markedet, uden at det virker konkurrenceforvridende; det kommer nu engang helt naturligt. Vil det dermed betyde, at man helt vil afholde sig fra at gennemføre lovens øvrige intentioner? Det vil jeg meget gerne håbe på. Men verden er sjældent, som vi håber og ønsker, og derfor vil vi ikke kunne acceptere dette lovforslag, som det foreligger, og bestemt heller ikke intentionerne, der ligger bag det.

Fremskridtspartiet ønsker afgjort ikke – sådan som lovforslaget lægger op til – at eksportere dansk kommunal og offentlig viden om administration til andre lande. Vi har her i landet set, hvorledes den socialdemokratiske velfærdsmodel er ødelæggende for hele samfundet. Derfor ønsker Fremskridtspartiet afgjort ikke at tage del i den lovgivning, der har til hensigt at udsprede de forfærdeligste aspekter af velfærdsstaten til andre lande, især når vi tænker på de tidligere kommunistiske lande i Østeuropa, der netop med så stor glæde og optimisme har fået væltet de planøkonomiske centralmagter. Det er hverken ret eller rimeligt over for disse nye frigivne folkeslag, at vi nu skal til at spille bedrevidende over for disse mennesker og tilbyde dem et nyt planøkonomisk system.

Hvad er vi for mennesker, hvis vi vil overføre vores egne dårligheder til andre godtroende og forventningsfulde mennesker? Dette så jeg i sommer under en rejse i Grønland. Her har danskerne i selv bitte små kommuner indrettet et administrationsapparat af en dimension, der stadig kan give mig kuldegysninger. Det vil bestemt ikke være til gavn for andre lande at få indført den danske socialistiske velfærdsmodel. Derfor går Fremskridtspartiet imod forslaget.

Fremskridtspartiets dagsorden i forespørgslen den 18. april, som desværre kun fik vores egne stemmer, lød:

»Folketinget opfordrer regeringen til inden 1. november 1991 at fremsætte forslag til en dynamisk og fremadrettet erhvervs politik med udgangspunkt i

- hurtigere ekspedition af erhvervsansøgninger til offentlige myndigheder,
- færre restriktioner på erhvervslivet,
- lavere erhvervsudgifter til det offentlige,
- privatisering og afvikling af offentlig deltagelse i produktion og service.«

Disse ting nævner jeg her, fordi jeg erindrer regeringen om, hvad god dansk erhvervs politik går ud på. Det synes jeg den mangler lidt af i øjeblikket.

Sonja Albrink (CD):

Nogle er overdristige, andre er overforsigtige. I CD vælger vi at anlægge nogle synspunkter, der ikke har noget at gøre med nogen af de dele. Vi prøver at tænke med en portion sund fornuft.

Grundlæggende er vi enige i den holdning, regeringen giver udtryk for i sit forslag. Selvfølgelig skal den offentlige sektor ikke gå ind og konkurrere med det private erhvervsliv og være med til noget som helst, der kan skabe endnu hårdere konkurrencevilkår end det, vi har i dag. Hensynet til at undgå konkurrenceforvridning er vi helt enige i.

På den anden side skal det erkendes, at den offentlige sektor i Danmark ligger inde med så megen ekspertise og viden, som kan bruges, at det ud fra enhver fornufts betragtning vil være tåbeligt og ikke tjene nogens interesser bare at være afvisende over for den mindste ændring af det bestående.

Kommunalfuldmagten er en underlig størrelse med uklare regler for, hvad amt eller kommune må. Som det er, stiller den sig i vejen for, at man kan bevæge sig blot et lille stykke ind i den grå zone mellem offentlig og privat virksomhed. Regeringen ændrer ganske vist ikke generelt noget ved kommunalfuldmagten med sit lovforslag, men tager ved sin bredere afgrænsning af videnbegrebet et skridt til at løse op. Men efter vores skøn er det ikke nok.

Det Radikale Venstre ønsker med sit forslag at gå videre, fordi de finder det tosset at ned-

[Sonja Albrink]

lægge gode virksomheder på grund af en uklar kommunalfuldmagt. Det kan vi kun være enige med De Radikale i. De objektive kriterier, der fremlægges, vil vi i CD gerne være med til at se nøjere på, og vi vil være med til at få lovliggjort velfungerende eksisterende virksomheder som f.eks. Tarco.

Lad mig for en ordens skyld gøre det helt klart, at CD ikke er ude på at tillade det offentlige at gå ind i direkte produktion. Men vi bevæger os i en grå zone, hvor regeringen hejser stopskiltet helt, mens De Radikale åbner en dør.

Skulle et amtsråd eller en kommunalbestyrelse, som er vant til at varetage store budgetter til daglig uden at ryste på hånden, virkelig ikke kunne tillægges så megen dømmekraft, at de også kan finde ud af at investere måske blot en promilleandel i et selskab? Så megen tillid tør vi godt vise amtsråd og kommunalbestyrelser. Her skal man jo lige huske, at det radikale forslag opererer inden for selskabslovgivningen med den begrænsning af hæftelsen, som jo naturligt følger med.

Vores opfattelse er fortsat, at man med et passende indskud fra amt eller kommune i et selskab kunne være med til at give det det, vi kalder en blåstempling; det er et ekstra plus, når danske erhvervsfolk bevæger sig på de udenlandske markeder.

Vi har fra udlandets side hørt røster om, at vil Danmark gøre krav gældende på fremtidens muligheder, så skal vi gå ind i de niches, der ligger for; det er præcis her, den viden og knowhow, der ligger i den offentlige sektor, skal tages op, videreudvikles og bruges. Det bør da ikke forhindres af en eller anden forbeholdt ideologisk opfattelse.

I CD er vi derfor meget åbne over for det radikale forslag som supplement til det, der foreligger fra regeringen. Beløbsrammen, der er foreslået, må vi undersøge grundigt under udvalgsarbejdet; CD vil ikke lægge sig fast nu.

Vi er enige i, at tanken om at inddrage Konkurrencerådet som værn mod konkurrenceforvridning virker tiltalende, og også i, at der er noget, der må ses nærmere på under udvalgsbehandlingen.

Med alle de udsagn og ideer, der er blevet kastet på bordet i debatten i dag, kan vi forudse et stort og bestemt ikke let udvalgsarbejde. De gode hensigter fortjener, at alle partier her i

Tinget prøver at tage et praktisk udgangspunkt; hvis ikke vi gør det, tror jeg, det vil være svært for folk at forstå, hvis gode muligheder går til spilde. CD håber, at vi kan nå til vejs ende og finde de rigtige løsninger og også i bred enighed.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg skal jo i denne omgang kun kommentere industriministerens forslag og ikke gå ind på det lovforslag, der behandles under næste punkt på dagsordenen, selv om der naturligvis er en sammenhæng, nemlig i § 3, stk. 5, hvor man kan sige, at der ikke bare er en direkte sammenhæng, men direkte modstrid mellem de to forslag.

Jeg vil godt starte med at anerkende regeringens, industriministerens, arbejde på dette område. Jeg synes helt ærligt, regeringen har bevæget sig langt; det tror jeg også Fremskridtspartiets ordfører mente. I øvrigt synes jeg, det var en interessant principiel tale, hr. Poul Nødgaard holdt om eksport af det danske velfærdssamfund.

Men for at komme tilbage til lovforslaget vil jeg gerne anerkende, at man er gået et godt stykke vej, og at det er lykkedes at få den forståelse med kommunerne, som man har fået; så kan vi kalde det aftale eller ikkeaftale, men i hvert fald en forståelse med kommunerne om fremsættelsen af dette lovforslag. Det synes jeg regeringen skal roses for.

Det fremgår af mit eget forslag, og det skal jeg derfor ikke komme ind på her, at der er dele af regeringens forslag, som vi ikke er enige i, nemlig specielt § 3, stk. 5, hvor der, som jeg sagde, er en direkte modstrid.

Det, jeg har lidt problemer med i regeringens forslag, er, at jeg synes, det er temmelig svært at gennemskue. Den socialdemokratiske ordfører var inde på, at man i nogle sammenhænge måske direkte begrænsede kommunernes muligheder, sådan som de ser ud i dag, og det får mig til at sige til industriministeren, også uden at vi tager de specielle facetter af det radikale forslag med, at Det Radikale Venstre er tilhænger af, at de kommunale muligheder på erhvervslivets område udvides. Det vil sige, at dersom der på punkter i regeringens forslag er tale om indskrænkninger, så er vi ikke tilhængere af dem.

[Lone Dybkjær]

Men jeg vil så sige, at det er ikke ensbetydende med, at vi har været tilhængere af den form, hvorunder kommunal erhvervsvirksomhed altid er foregået. Det er det måske mere nærliggende at komme ind på i forbindelse med mit eget forslag, men vi kan jo nævne forskellige ting, som er gået nedenunder og hjem, og som også burde gå nedenunder og hjem, og som aldrig burde være blevet etableret, men som heller ikke ville kunne etableres, hvis man følger vores forslag.

Det grundlæggende er – og det er i lyset af det, vi diskuterer forslaget, som jeg altså er positiv over for – at der skal være tale om udvidelser, og det vil sige, at det for os i forbindelse med udvalgsarbejdet drejer sig om at finde ud af: Hvad indebærer de – undskyld, fra industriminister – mange ord, der er ikke blot i lovteksten, men specielt i bemærkningerne? Jeg synes, det kan være lidt svært at gennemskue.

Med disse bemærkninger – og jeg føler ikke, der er grund til at sige så meget mere om det – vil vi gå ind i udvalgsarbejdet med henblik på at finde ud af, hvordan vi kan få regeringens forslag igennem; men det er klart, at vi ser det i nøje sammenhæng med det forslag, vi selv har fremsat. Derfor er vi selvfølgelig også glade for det, CD allerede har tilkendegivet her, for så synes der jo altså at tegne sig så meget af et flertal, at regeringen bliver nødt til at kigge lidt på det.

Lysholm Christensen (KRF):

Lovforslaget udfylder den dagsorden, som Folketinget med stort flertal vedtog den 18. april om udvidede rammer for kommunernes deltagelse i erhvervsaktiviteter. Problemfeltet har i de senere år givet anledning til megen diskussion; fortolkningen af den såkaldte kommunalfuldmagt har til tider lignet en grænsekrig, som nogle har udtrykt det.

Kristeligt Folkeparti er af den opfattelse, at rammerne for kommunernes og amtskommunernes deltagelse i erhvervsudviklingsprojekter skal afgrænses nøje, og vi mener, at de hidtidige regler trænger til en modernisering og en liberalisering på visse punkter. Det er blevet nødvendiggjort af den teknologiske udvikling og den opbygning af ekspertise, der har fundet sted på en række områder i vore kommuner og amtskommuner.

På den baggrund finder vi, at regeringen her har fremsat et lovforslag, som tegner et afbalanceret billede af området, altså en rimelig modernisering i forbindelse med disse aktiviteter.

Vi har noteret os med tilfredshed, at der efter forslaget ikke bliver tale om at påføre private virksomheder urimelig konkurrence.

Vi har også noteret os, at skatteborgernes penge ikke skal kunne anvendes som risikovillig kapital, ligesom kommuner og amtskommuner ikke økonomisk eller ledelsesmæssigt kan deltage i selskabsdannelser af privatretlig karakter.

Lovforslagets bemærkninger nævner positivt en række områder, hvor kommunerne kan udvide rammerne for deltagelse i erhvervspolitisk samarbejde, det være sig erhvervsudviklingsprojekter, systemeksport, regionale erhvervsprogrammer eller finansiering af EF-programmer m.m.m. Jeg skal ikke gå nærmere ind i de enkelte punkter, men blot sige at Kristeligt Folkeparti altså finder, at vi her har et forslag, som på en afbalanceret måde skitserer, hvordan rammerne skal være for aktiviteten på området fremover. Det er da muligt, at der er nogle enkelte forhold, som vi skal have set lidt nærmere på i udvalget; det bliver formentlig ikke så enkelt at komme igennem. Der er mange uafklarede forhold i dette grænseområde, men vi medvirker positivt til udvalgsarbejdet og tilsiger altså i udgangspunktet vores positive støtte til lovforslaget.

Arne Melchior (CD):

Mit indlæg i denne debat drejer sig om kommunalfuldmagten, denne mærkværdige størrelse. Jeg vil tillade mig at gå en lille omvej og efter hukommelsen genfortælle en fabel af digteren Jesper Ewald. Det er mange år siden, jeg har læst den, men så vidt jeg husker den, er det en moderne version af »Keiserens nye Klæder«.

Fabelen handler om et hus, som bliver bygget. Der er en hel masse håndværkere, der bygger det. Der er ganske vist ikke nogen mursten, heller ikke noget beton, ikke noget mørtel, ikke nogen kraner, ikke nogen redskaber. Men en hel masse håndværkere går og bygger et hus. Og det er på adskillige etager, og da huset er færdigbygget, flytter folk ind. Der er ganske vist ingen dør, og der er ingen trappe, og der er

[Arne Melchior]

ingen elevator, men det hindrer ikke, at folk tillidsfuldt flytter ind i disse mange boliger, der her er opført.

Så en dag inviterer en familie nogle gæster, og da gæsterne ankommer og altså skal til at gå ind i dette her imaginære hus, så er der en, der siger ligesom drengen i »Keiserens nye Klæder«: Jamen der er jo slet ikke noget hus! Og så falder det imaginære hus sammen, og alle, der tror, de bor deri, falder ned på jorden.

Det er en svag og utilstrækkelig gengivelse af Jesper Ewalds fabel. Men jeg vil hævde, at det alligevel vil være dækkende for det begreb, som vi kalder kommunalfuldmagten. Det lyder jo vældig dramatisk, meget stærkt. Nu ved jeg godt, at en fuldmægtig – ordet er afledt af fuldmagt – jo ikke altid er så fuld af magt, som ordet »fuldmægtig« egentlig kunne tyde på. Men når vi taler om kommunalfuldmagten . . . Her er den, og hvor har vi tit hørt skiftende indenrigsministre forholde sig til kommunalfuldmagten.

Jeg har slået ordet »fuldmagt« op i Nudansk Ordbog, og den anfører som synonymer: bemyndigelse, mandat, hjemmel, kommissorium, carte blanche, beføjelse.

Jeg vil hævde, at kommunalfuldmagten er det, som vi indimellem taler om i forhandlinger, nemlig et ikkepapir. Det er en ikkeeksisterende størrelse, som der ikke desto mindre opereres med præcis som det hus, nogle mennesker flyttede ind i, skønt det ikke var der. Det er en ren indbildning og efter min mening i bedste fald en tom indbildning, men desværre ofte, altså i værre tilfælde, en meget skadelig indbildning.

Jeg skal citere fra lovforslagets almindelige bemærkninger. Der står: »Kommunalfuldmagten, der består af et sæt uskrevne regler, fastslår . . .«. Altså, vi har nogle uskrevne regler, som ingen nogen sinde har gjort sig den ulejlighed at sætte på papir, men de fastslår noget. Jeg er glad for, at indenrigsministeren er til stede, og jeg vil gerne påstå over for ham, at dette udtryk er et ikkeudtryk; der er ikke noget, kommunalfuldmagten kan fastslå, for den eksisterer ikke. Den er ren indbildning, og så længe man er i stand til at fabulere og lege med denne indbildning, så er den noget, nemlig det, som enhver til enhver tid vil gøre ud af den. Jeg vil derfor foreslå, at begrebet kommunalfuldmagten udgår af Folketingets og regerin-

gens vokabularium, for der er simpelt hen ikke noget i dansk politik, i dansk administration eller i dansk praksis, som svarer til dette mægtige ord kommunalfuldmagten. Så meget om dette.

Må jeg så efter at have hørt debatten også have lov at tilføje, at kommunalbestyrelsesmedlemmer, også amtskommunale, som kan disponere »uden at ryste på hånden«, som jeg tror vores ordfører sagde, over milliarder og atter milliarder, skulle man ikke kunne vise dem den tillid, at de skulle kunne disponere over maksimum 10 mio. kr.? Det må være svært for en Venstreindenrigsminister og for en Venstreordfører og for en Venstrefolketingsgruppe at have så lidt tillid til de valgte kommunale bestyrelsesmedlemmer.

Industriministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Nu kan jeg lige indlede med at sige både til hr. Arne Melchior og til CD's ordfører, fru Sonja Albrink, at lovforslaget fra Det Radikale Venstre faktisk slet ikke er til behandling lige nu, så man har jo stort set ikke hørt regeringens holdning til det, men hvis man formoder, at vi ikke er helt positive over for det, så er det nok rigtigt alligevel.

Men først og fremmest til hr. Nyrup Rasmussens kommentarer til lovforslaget, hvor der bliver sat spørgsmålstegn ved, hvorvidt der er en indskrænkning i det. Der vil jeg gerne henvise til de almindelige bemærkninger til lovforslaget, hvorfra jeg med formandens tilladelse vil citere: »Allerede eksisterende erhvervsfremmeaktiviteter i kommunerne, der er lovlige, begrænses ikke gennem dette lovforslag, der tværtimod som nævnt i dagsordenen sigter på at udvide rammerne for kommunernes og amtskommunernes erhvervsudviklingsaktiviteter.«

Der er altså taget højde for det, og her kan jeg så samtidig kommentere fru Lone Dybkjærs indlæg og sige, at det er det, der er meningen. Jeg er da særdeles enig i, at der mange ord i forslaget. Sagen er jo den, at det er snakket igennem med mange mennesker, og så kommer der mange ord på. Men jeg vil naturligvis meget gerne medvirke til at få uddybet de punkter, hvor der rent faktisk er tale om en udvidelse, og samtidig henvise netop til den bestemmelse, at der faktisk ikke er nogen indskrænkning – vel at mærke i den lovlige del af aktiviteterne.

[Industriministeren]

Hr. Nyrup Rasmussen rejste spørgsmålet, om de kommunale selskaber ikke var berørt. Nej, de er netop ikke berørt i dette lovforslag, fordi det hverken var det, dagsordenen gik ud på, eller det, lovforslaget skulle løse. Lovforslaget skulle løse problemet om erhvervsudviklingsprojekter og ikke om de kommunale selskaber, som må løses andetsteds. Så vil jeg gerne anerkende, at det er fru Lone Dybkjær så til gengæld kommet med et lovforslag om, så det får vi lov at diskutere om lidt.

Med hensyn til hr. Tommy Dinesens ord om den ideologiske debat vil jeg godt have lov at henvise til en pressemeddelelse udsendt fra SF's pressetjeneste i dag og så blot sætte et spørgsmålstegn ved, hvem det er, der fører ideologisk debat her, hvor man mener, at jeg skulle være sidestillet med en sovjetisk kommissær, idet vi åbenbart mener, at for det private erhvervsliv gælder det, at alt er tilladt, hvorimod det for den offentlige servicesektor gælder, at alt er forbudt. Og det skulle være lig med de principper, der har kørt i Sovjetunionen. Jeg kan ikke helt genkende det fra det sovjetiske partisystem, men det hører måske mere hjemme i en anden ideologisk debat, som jeg heller ikke mener hører hjemme her. Men jeg vil gerne have lov at sætte et spørgsmålstegn ved, hvem der kører ideologisk debat i denne sammenhæng, og så sende den tilbage igen.

Til fru Lone Dybkjær vil jeg godt sige tak for de pæne bemærkninger om regeringens lovforslag. Vi har faktisk også tilstræbt at udfylde så meget som overhovedet muligt af det, vi var blevet bedt om at gøre. Samtidig har der også været henvist til Kommunernes Landsforening og dens holdning til det, og jeg har, som det også er bekendt, ført nogle samtaler med Kommunernes Landsforening og også fået en bekræftelse på, at vi faktisk har opfyldt det, der var baggrunden for forespørgslen i foråret, nemlig den 5-punkts-plan, som Kommunernes Landsforening bad om.

Samtidig vil jeg godt gøre opmærksom på – og det er ikke så meget til fru Lone Dybkjær, som det er til hr. Nyrup Rasmussen og andre – at kommunerne faktisk overhovedet ikke har bedt om, at man skal kunne yde finansiel støtte eller gå ind i enkeltvirksomheder eller have adgang til kommunal produktion. Man har hverken i det, man rejste i foråret, eller i den tilslut-

ning, der foreligger til regeringens forslag nu, overhovedet rejst det problem. Det er slet ikke et ønske fra kommunerne at gå så langt som det.

Det er korrekt, at i tilslutningen har man bedt om at få de samme systemeksportregler som staten, og det har man fået, og det har man anerkendt.

Så har man sagt, at det da godt kan være, at der skal ske nogle justeringer dér, men stadig væk under forudsætning af, at man ikke skal kunne gå ind i produktion eller i enkeltvirksomheder. Så der er altså en lidt anden tolkning af det.

De øvrige ordførere har stort set været positive, men også med nogle bemærkninger, som jeg mener mere hører hjemme under udvalgsbehandlingen. Så jeg vil begrænse mig til disse bemærkninger.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Hr. Arne Melchior indlæg gør det nødvendigt for mig at komme med et par enkelte kommentarer.

Hr. Arne Melchior holdt en tale om et hus, der var bygget af mursten, der ikke var der, og af mørtel, der ikke var der, og da der kom nogle folk ind i det hus, så var huset der måske ikke. Derfor er det bedst at sige om hr. Arne Melchior indlæg, at det var nok et indlæg, der slet ikke blev holdt. For man kan jo godt forholde sig til det, der egentlig er gældende ret, til det, Folketinget har vedtaget af love, til det, der står i grundloven, til det, domstolene dømmer efter, og det kan være, at domstolene – byretter, landsretter og Højesteret – dømmer på et grundlag, der er eksisterende, så længe det ikke er antastet af Folketinget. I grundlovens § 82 er det anført, at de kommunale anliggender reguleres gennem lovgivningen under statens tilsyn. Det er altså i grundloven, det står, at der kræves lovgivning omkring det, kommuner må og ikke må under statens tilsyn.

Se, det er almindeligt anerkendt ved de retslige instanser – det er altså byret, landsret og Højesteret – og det anerkendes af Folketinget og forhåbentlig af medlemmerne i almindelighed, at det, der hedder lovgivningen, kan bestå af to forhold, dels den skrevne ret og dels det, der hedder uskrevne retsregler. Den skrevne ret er det, Folketinget vedtager i lovgivningen, det er det, der munder ud i skriftlig lov og i

[Indenrigsministeren]

cirkulærer og bekendtgørelser med hjemmel i lov. Herudover har det været almindeligt anerkendt af domstolene, at der også er uskrævne retsregler, nemlig regler for det, man gerne må, som man altid har måttet, men som Folketinget ikke formelt har godkendt.

Må jeg nævne et erhverv, som har en vis interesse hos hr. Arne Melchior, turisterhvervet, som eksempel på uskrævne retsregler. Det har været almindeligt anerkendt, at man f.eks. gerne må ansætte turistchefer og aflønne dem i kommunerne. Det er ikke hjemlet i nogen skreven lov, det hører hjemme i det, der hedder uskrævne retsregler.

Om det, som man kan dokumentere at man altid har måttet – og her vil jeg gerne sige, at der er ikke tale om, at man har gjort noget gennem tiderne, der har været ulovligt, men ikke har været opdaget; dér er tale om det, man altid har måttet, som har været anerkendt, eller som har været prøvet ved et tilsyn – om det gælder, at det er lovligt efter kommunalfuldmagten. Man siger, at det ikke har hjemmel i skreven ret, men det har været almindeligt anerkendt gennem tiderne. Det har måske endda været prøvet af et tilsyn, og det har fundet hjemmel.

Om alle andre aktiviteter gælder principielt, at de kræver lovgivning. Hvis ikke der er hjemmel i skreven ret, hvis det ikke er noget, der altid har kunnet finde sted og er blevet accepteret, så kræves der lovgivning. Og her må jeg blot sige, at det har Folketinget selv på det sidste cementeret, altså princippet om lovgivningen.

Vi har i Danmark et frikommuneforsøg, hvor et udvalgt antal kommuner til stadighed har kunnet fortælle ministre og Folketing om nye, gode ideer, de gerne ville prøve. Om alle disse forslag gælder – altså de forslag, som vi kalder frikommuneforsøg – at de ikke har hjemmel i nogen skreven lov. Og derfor er der ingen ministre, der har haft lov til at sige: Det er en god idé. Det må I gerne. Nej, hvert eneste af de 350 forsøg, der kører under frikommuneregelsættet, er godkendt af dette Folketing.

Det er altså ikke et argument, at det er fornuftigt. Det er ikke et argument, at det giver overskud. Det er ikke et argument, at det er politisk bekvemt. Argumentet i den lovgivende forsamling har hele tiden været, at da det ikke er hjemlet i nogen lov eller i kommunalfuld-

magtsbegrebet, så kræver det lov. Derfor har Folketinget påtaget sig opgaven med at lovgive om disse 350 forsøg.

Når man siger: Jamen det, der nu engang går godt, vil man virkelig stoppe det? – skylder jeg at sige, også til den socialdemokratiske ordfører, at ingen har stillet krav om, at noget, der går godt, skal stoppe; der er tale om, at det, der er ulovligt, skal lovliggøres. Der er altså ikke tale om, at man skal lukke virksomheder. Der kan være tale om, at man lovliggør det, bl.a. ved, at der kommer en anden ejerkreds. Men der er altså ikke krav om, at nogen eksisterende virksomhed overhovedet skal lide under, at en kommune overholder gældende ret.

Dér, hvor tilsynet kommer ind i forbindelse med kommunalfuldmagtsbegrebet, er der så bare det beskedne, lille ønske – det er meget beskedent – at vi stiller næsten lige så store krav til de offentlige myndigheder, som vi gør til privatpersoner. Det er selvfølgelig lettere at sige til privatpersoner, at de skal overholde, hvad der er gældende ret, men det tjener nok retssamfundet i almindelighed, at vi stiller det samme krav til offentlige myndigheder: at man overholder, hvad der er gældende ret, hvad enten der er tale om den skrevne ret eller det, der hedder uskrævne retsregler, som det er anerkendt gennem tiderne – også af dette Folketing.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg siger da tak for, at indenrigsministeren således – og meget grundigt – forholdt sig til det indlæg fra min side, som han forsøgte at antyde muligvis slet ikke var holdt. Jeg vil bekræfte, at indenrigsministeren har holdt sit indlæg her. Jeg skal overveje indholdet, men jeg kan ikke komme til anden slutning indtil videre.

Jeg er ked af, at jeg ikke engang fik medhold i så meget, som at begrebet kommunalfuldmagten er et misvisende begreb, et misvisende udtryk. Det skal jeg straks komme tilbage til. Lad mig henvise til, at på tysk har man noget – jeg ved ikke, om udtrykket findes på dansk, men på tysk har man noget, der hedder »die Philosophie des als ob«, altså at man lader som om. Og det kan man gøre, indtil det viser sig, at det hele braser sammen, fordi det byggede på en fiktion, og det er det, jeg hævder at der her er tale om.

[Arne Melchior]

For mig er det ikke fremmed, at der er noget, der hedder en nedskreven regel og en mundtligt overleveret regel. Jeg hører til et trossamfund, som bygger på den skrevne bog og på den mundtlige overlevering; det er nu ca. 2.000 år siden, at den blev nedskrevet. Så der er nok grænser for, hvor længe man kan operere med en fuldmagt, altså en bemyndigelse, som ikke er klar.

Med hensyn til de juridiske betragtninger, indenrigsministeren gjorde, vil jeg hævde, at der er forskel på, om noget er retsudvidende eller retsindskrænkende. Jeg går med til, at man i højere grad kan udvide praksis – eksperimenter, udvide indholdet af begreb og af mundtligt overleverede regler – end man kan indskrænke, for når man indskrænker, begrænser man jo menneskers, i dette tilfælde kommunernes, råderum, hvorimod, når det er udvidende, så giver man dem større chancer. Derfor må der ses mere strengt på det, når det er indskrænkende.

Den røde lampe begynder at blinke; derfor vil jeg blot sige, at henvisningen til, at praksis slår loven, er jeg med på. Men jeg er ikke med på, at domme i bestemte sager giver den til enhver tid siddende minister ret til at jonglere i sager, der ikke er absolut analoge, og sige, at gældende ret er sådan og sådan, når situationen ikke svarer til den situation, om hvilken en domstol tidligere har udtalt sig.

(Kort bemærkning).

Nyrup Rasmussen (S):

Jeg finder nu, der er god grund til, at hr. Arne Melchior i dag tager fat på kommunalfuldmagtsbegrebet under en måske lidt utraditionel synsvinkel, men på den anden side højst stimulerende og i virkeligheden også meget præcis, når det kommer til stykket.

Det, jeg hører blive sagt af hr. Arne Melchior, er jo, at vi befinder os på et område, hvor der foregår så utrolig mange aktiviteter, der har så umådelig stor betydning for både erhvervsliv, beskæftigelse, valutaindtjening og andet, at vi ikke i længden kan være tjent med, at der ikke er sikre stier i den zone, der ligger mellem den traditionelle afgrænsning af kommuner og amter og stat på den ene side og privat erhvervsliv på den anden.

Derfor, når indenrigsministeren taler så sikkert om, hvad der er lovligt, og hvad der ikke

er lovligt, har hr. Arne Melchior jo ret i, at selv om vi her i salen har kunnet diskutere kommunalfuldmagten, og hvad den indebærer, og den sum af juridiske forskrifter og retspraksis, den er udtryk for, som indenrigsministeren vist var inde på, så efterlader det jo alligevel gang på gang debatter, retsstridigheder, trusler om sagsanlæg, og hvad ved jeg.

Den aktuelle debat om Tarco – den evindelige strid mellem borgmestre og indenrigsministeren om, hvorvidt Tarco er lovlig eller ej – synes jeg da mere end noget understreger, at der ikke er den krystalklarhed over tingene, som vi har behov for. Derfor ligger der vel også bag anstrengelserne i dag et ønske om at få skabt klarhed og dermed tryghed og arbejdsro for kommunalbestyrelserne i forbindelse med det fornuftige samarbejde, vi forhåbentlig skal have i gang.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil gerne sige to ting til industriministeren. Industriministeren sagde, at regeringen ikke var tilhænger af at yde finansiel støtte til virksomheder, og det virkede, som om det var en slags indirekte kommentar til f.eks. det radikale forslag. I det, regeringen her har fremlagt, er der masser af finansiel støtte. Problemet med regeringens forslag er bare, at man ikke kan finde ud af, hvad det går til, og derfor synes jeg, det er et ringe argument i forhold til en aktieselskabsdannelse, som er ret præcis, og det var det, industriministeren tog afstand fra.

At lave et aktieselskab er dog ikke at yde finansiel støtte i klassisk forstand. Der er jo nogle ganske bestemte regler for, hvordan man etablerer aktieselskaber, hvorimod der ikke er særlig faste regler i regeringens forslag. Det er ikke ensbetydende med, at jeg nu pludselig tager afstand fra det; jeg synes stadig væk, det er fint, men jeg vil bare sige, at jeg synes ikke, argumentationen er helt præcis.

Så er der spørgsmålet om lovligheden. Indenrigsministeren og også industriministeren gjorde meget ud af at understrege spørgsmålet om lovligheden. Når man opdager, at tingene ikke er lovlige, kan man gøre to ting: Man kan undersøge, om loven skal laves om, eller man kan lave tingene om og nogle gange putte folk i fængsel, og hvad ved jeg. Men der er faktisk tilfælde, hvor man må sige, at den eksisterende

[Lone Dybkjær]

lov er urimelig, og det er f.eks. dér, jeg og indenrigsministeren er uenige. Indenrigsministeren mener, at den eksisterende lov er rimelig, jeg mener, den er urimelig. Derfor mener jeg, at loven skal laves om, men indenrigsministeren mener, at virksomheden skal laves om. Mere ideologi er der ikke i det.

Nyrup Rasmussen (S):

Jeg vil gerne tillade mig at gøre et par yderligere bemærkninger til industriministeren på baggrund af ministerens indlæg, og det er i anledning af debatten om udvidelse kontra indskrænkning.

Altså for præcisionens skyld: Det er vel sådan, at når der i § 3, stk. 5, i regeringens lovforslag står: »Kommuner og amtskommuner må ikke økonomisk eller ledelsesmæssigt deltage i selskabsdannelser af privatretlig karakter . . .«, så får det konsekvenser for fælleskommunale virksomheder og andre selskabsformer i det eksisterende kommunale liv. Man kan ikke stå herinde og vedtage et lovforslag, der indeholder denne bestemmelse, uden at det vil få konsekvenser – naturligvis vil det det, det synes jeg vi skal slå fast – for det betyder jo, at en række allerede eksisterende selskabsdannelser, som vi kender masser af eksempler på, ikke længere kan få lov til at eksistere som følge af en sådan vedtagelse.

Det andet, jeg følte mig lidt generet af, var, at ministeren gik lidt let hen over det, kommunerne peger på, og jeg citerer fra kommunernes offentliggjorte henvendelse til industriministeren. På side 2 i brevet står der:

»Landsforeningen vil imidlertid også, når lovforslaget kommer til behandling i Folketinget, forbeholde sig ret til at give udtryk for, at man ikke finder rammerne for systemeksportaktiviteterne på såvel det statslige som det kommunale område hensigtsmæssige på dette punkt, og at de bør forbedres.«

Og endelig: Er det ikke også sådan, at til en række af de aktiviteter, ministeren nævner i det første afsnit af regeringens lovforslag, er at sige – som også hr. Tommy Dinesen var inde på – at det gør de jo i forvejen? Som der står i bemærkningerne om konsulentbistand: Det gør de i forvejen. Eksport- og teknologichef til leje: Det gør de i Nordjylland, det gør de i Vestsjællands Amt, og det gør de mange andre steder. Rådgivning for iværksættere: Det gør

de i forvejen. Erhvervsudviklingscentre: Der er masser af eksempler på det. Formidle kontakt mellem virksomheder og forsknings- og videncentre: Det gør de i forvejen – Nakskov er et glimrende eksempel. Og sådan kunne jeg blive ved.

Min pointe er mere, at det er fornuftigt nok, og det skal ministeren have anerkendelse for – at vi nu får klarhed over, at det, de gør i forvejen, kan de så blive ved med, og de, der ikke gør det i forvejen, kan så også gøre det. Problemet er, at vi med ministerens lovforslag stadig ikke har fået en løsning på det problemområde, der hedder klare anerkendte, juridiske regelsæt i selskabsform for det professionelle samarbejde på beskæftigelses- og erhvervsområderne mellem den offentlige og den private sektor. Men det kommer vi tilbage til.

Industriministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Jeg skal gøre det ganske kort. Da hr. Nyrup Rasmussen citerede § 3, stk. 5, stoppede han før det sidste, væsentlige komma:

» . . . som afsætter den i stk. 1 omhandlede viden.«

Det er klart, at det er den udvidelse, vi giver mulighed for her. Og vi skriver i bemærkningerne, at der ikke sker nogen indskrænkninger i forhold til den lovlige virksomhed, der er.

Med hensyn til spørgsmålet om KL's krav henvises der til noget, man gør i forvejen. Jamen de eksempler, hr. Nyrup Rasmussen tog frem – de fleste af dem – er frikommuneforsøg, som netop ikke er lovlige, men som Folketinget specielt har givet tilladelse til at gennemføre som frikommuneforsøg. Vi har i denne lovgivning inkluderet: Gør nogle frikommuneforsøg permanente for alle kommuner! Og det synes vi faktisk er ganske fornuftigt. Derfor er der tale om en udvidelse, også på de områder, som hr. Nyrup Rasmussen kan henvise til, nogle kommuner i Nordjylland og på Lolland-Falster, som kan noget i forvejen; det vil jeg ikke benægte. Men der er tale om frikommuneforsøg i de citerede tilfælde.

(Kort bemærkning).

Nyrup Rasmussen (S):

Viborg Amt har et slogan i øjeblikket, der hedder »Viborg – porten til Europa«, med dertil knyttede fremragende markedsføringsmaterialer om de kolossale udviklingsmuligheder,

[Nyrup Rasmussen]

der er i Viborg Amt, og mange af informanterne er gode og vældig nyttige. Vejle Amt har en tilsvarende aktivitet, og jeg tror næsten ikke, jeg kender et amt, der ikke er i gang på samme områder. Undskyld, fru minister, men de kan jo ikke alle sammen være frikommuner.

Og jeg er nødt til at sige, at det, vi taler om her – men det kan vi jo belyse nærmere under udvalgsarbejdet – gælder for primærkommunerne, som ministeren refererede til med sin frikommunehenvielse; men også på amtskommunalt plan er der faktisk gode, fornuftige aktiviteter i gang på disse felter, som ikke alene knytter sig til frikommunebegrebet på primærkommunalt plan, men i praksis også en lang række andre steder.

Så vil jeg knytte en kommentar til henvisningen til § 3, stk. 5, og herunder henvisningen til stk. 1 i lovforslaget her, der taler om eksport og afhændelse af viden, som er oparbejdet i kommunen eller amtskommunen. Jamen bl.a. de fælleskommunale selskaber, som vi alle kender til, er omfattet af dette, og derfor – og det er det, vi vil dyrke under udvalgsarbejdet – kommer vi ikke uden om, at konsekvensen af at nedlægge forbud mod selskabsformen vil være, at en række eksisterende virksomheder ikke kan fortsætte, og at en række nye aktiviteter ikke kan komme i gang.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det er muligt, at jeg har overset noget i bemærkningerne, det vil jeg ikke afvise, jeg prøvede lige at tjekke det, men under alle omstændigheder får det mig til at sige – og jeg gør det nu, så ministeren allerede nu kan sætte det i gang – at jeg synes, at det er utrolig vigtigt, at vi prøver at få nogle af disse ting klarlagt. Hvis det er sådan, at vi med dette direkte eller indirekte inddrager en række af frikommuneforsøgene, har jeg sådan set ingen problemer med det. Jeg undrer mig bare over, at det ikke er fremgået lidt tidligere, men der kan selvfølgelig være noget, jeg har overset.

Jeg vil gerne allerede nu bede industriministeren prøve lidt mere eksempelorienteret – jeg kan se, at embedsmændene er her; de er ikke altid i udvalgene, når vi stiller spørgsmål – at få nogle af alle disse ting klarlagt. Jeg tror, det bliver vigtigt, for det er temmelig vanskeligt at trænge igennem, hvad de generelle bemærkninger konkret betyder.

Jeg har allerede antydnet, hvad vores generelle hovedlinje er, men jeg vil gerne se lovforslaget udmøntet i eksempler foranlediget af den diskussion, der har været.

(Kort bemærkning).

Sonja Mikkelsen (S):

Jeg har siddet og lyttet meget interesseret til debatten og især til det sidste indlæg, som industriministeren afleverede. Her bliver jeg nødt til at sige, at jeg har læst lovforslaget igen og igen og især § 3, og så har jeg sammenholdt det med det systemeksportcirkulære, som er udsendt af Industriministeriet den 22. september 1988, og det brev, som indenrigsministeren derefter udsendte samme dag til kommunerne om, at man proceduremæssigt kunne gøre det samme som det, der står i systemeksportcirkulæret. Det, der står i dette lovforslag, er stort set en ordret afskrift af det, der står i § 2 i cirkulæret fra den 22. september 1988, og derfor kan jeg efter min bedste overbevisning ikke få øje på den udvidelse, som industriministeren påstår at der skulle ligge i § 3.

Industriministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Til fru Lone Dybkjær: Jeg skal meget gerne komme med nogle eksempler. Det er ikke klart anført i lovforslaget, at disse frikommuneforsøg indgår, men konsekvensen af lovforslaget bliver, at frikommuneforsøgene faktisk bliver lovlige, og det skal vi komme med eksempler på. Vi har en lang række af dem.

Til fru Sonja Mikkelsen, som ikke kan forstå, at systemeksportreglerne er skrevet af her: Jamen det var lige præcis det, Kommunernes Landsforening bad om, nemlig at få statens regler for systemeksport, og derfor er det statens regler for systemeksport, der er indskrevet i lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Nyrup Rasmussen (S):

Jeg er egentlig bedrøvet over, at industriministeren her fra Folketingets talerstol fastholder et udsagn fra kommunerne, som kommunerne ikke selv har givet udtryk for, og jeg vil endnu en gang citere fra Kommunernes Landsforenings brev til ministeren, og måske skulle jeg læse lidt langsommere:

[Nyrup Rasmussen]

»Landsforeningen vil imidlertid også, når lovforslaget kommer til behandling i Folketinget, forbeholde sig ret til at give udtryk for, at man ikke finder rammerne for systemeksportaktiviteterne på såvel det statslige som det kommunale område hensigtsmæssige på dette punkt, og at de bør forbedres.«

Det synes jeg vi står os ved at holde fast i, og det er der i og for sig ikke noget forkert i, fru minister. Men lad os dog diskutere på en fornuftig måde: Hvordan kan vi udvide rammerne for systemeksport i en hensigtsmæssig retning? Det foreligger der nogle gode ideer til. Det må da være hovedopgaven frem for at benægte, at der rent faktisk fra kommunernes side foreligger et veldokumenteret ønske om at få udvidede rammer. Så lad os da gå i gang med at forhandle om at få løst denne vigtige politiske opgave.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Det er industriministerens gentagne påstande om, at kommunernes ønsker er imødekommet med det lovforslag, regeringen her har fremsat, der kalder mig herop.

I efteråret 1990 søgte Hovedstadsregionens Naturgas og et privat entreprenørfirma, Atcon, efter at have deltaget i forhandlinger om en eksportaftale med den autonome republik Komi i Sovjetunionen – forhandlinger om etablering af naturgasforsyning i en række byer i republikken – om tilladelse til at danne et eksportfinansieringsselskab.

Det var sådan, at aftalen om gennemførelse af gasprojektet blev planlagt indgået mellem Atcon og Komi, medens HNG skulle deltage som underrådgiver. HNG skulle alene bidrage med salg af knowhow; der var altså tale om et privat firma, der stort set skulle levere hele den indtægtsgivende del. Gasprojektet blev planlagt finansieret ved indtægterne fra salg af russisk træ på verdensmarkedet. Det danske private firma Atcon ville påtage sig salget af dette træ, og det var planlagt, at HNG og republikken Komi skulle danne et fælles selskab, der skulle administrere indtægterne fra salget og frigive midlerne til Atcon samt underentreprenørerne i takt med, at gasprojektet blev gennemført. Selskabet planlagdes etableret som et anpartsselskab med en indskudskapital på i alt 80.000 kr., hvoraf Komi og HNG skulle ind-

skyde hver halvdel. Af udkastet til vedtægterne for selskabet fremgik, at selskabets formål var at administrere internationale handelskontrakter og dertil knyttet virksomhed.

Her er altså tale om, at en dansk privat entreprenør med HNG som underrådgiver kunne få sig et ganske betydeligt arbejde, endda et eksportarbejde, der kunne give indtægter. Og hvad er regeringens svar til det? Nej, det må I ikke gå ind i med sølle 40.000 kr. for at danne et finansieringsselskab. Hvad er regeringens svar på nuværende tidspunkt, hvor man har fremsat dette lovforslag? Nej, heller ikke det åbnes der op for her. Vi ønsker ikke at imødekomme kommunernes ønsker, heller ikke selv om både Venstre, De Konservative og Socialdemokraterne er repræsenteret i HNG's bestyrelse. Regeringens politik på dette område er ikke at imødekomme kommunernes ønsker. Regeringens politik er at sige nej til fornuftige eksportopgaver, nej til valutaindtjening, nej til øget beskæftigelse i Danmark.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Det er ikke for at forlænge debatten, men hr. Klaus Hækkerups argumentation bør ikke stå uimodsagt.

Hr. Klaus Hækkerup sagde, at regeringen sagde nej. Det vil jeg gerne have dokumenteret. Indenrigsministeriet måtte konstatere, at det var ulovligt, og at der var tale om en ulovlig aktivitet for HNG omkring finansielle kontrakter. Det meddelte man, og ministeriet har altid haft den praksis, at hvis juristerne siger, det er ulovligt, så siger ministeriet og ministeren, at det er ulovligt. Vi siger hverken ja eller nej, vi konstaterer, om det er lovligt eller ulovligt.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Så er vi tilbage ved hr. Arne Melchior's indlæg; for hvad er det så, Indenrigsministeriet gør, hver eneste gang det har fået en sag, der kunne give bare en lille smule beskæftigelse, bare en lille smule eksport, bare en lille smule valutaindtjening eller på anden måde kunne gavne det samfund, vi lever i? Så siger det: Hvor er denne uskrevne kommunalfuldmagt? Lad os se lidt på den. Vi laver fluks en indskrænkende fortolkning og siger nej til noget, der er så oplagt rimeligt. Hvis indenrigsmini-

[Klaus Hækkerup]

steren finder, det er ulovligt, strejfer den tanke at prøve at få sådan noget lovliggjort overhovedet ikke regeringen, ikke med det mindste fnug af en fjer.

Jeg er lige ved at sige, at med den slaphed over for en indsats for, at vi kan komme i gang med noget eksport, fortjener regeringen, at det lovforslag, den har fremsat, bliver forkastet, og at de andre forslag, der er på bordet, bliver vedtaget. Det er nødvendigt, at vi får et aktivt samspil mellem offentlige og private virksomheder, hvis vi skal redde dansk økonomi.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Jeg vil gerne sige til hr. Klaus Hækkerup, at hr. Klaus Hækkerup gerne må have det synspunkt, at det at overholde lov og ret har noget at gøre med slaphed. Men for mig har det noget at gøre med selve retssamfundet, at man overholder lov og ret, når man er en offentlig myndighed.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Det er ikke klædeligt for indenrigsministeren, at han fejlciterer. Det, jeg sagde, var, at jeg synes, det er urimeligt, når regeringen af ideologiske grunde laver en indskrænkende lovforklaring af en uskrevet kommunalfuld-magt. Og så sagde jeg, at det er slaphed, når regeringen, hvis man finder, at et så oplagt projekt er ulovligt, ikke gider skaffe den fornødne lovhjælp. Og det synes jeg stadig er slapt af regeringen.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Jamen når sandheden nu er den, at ministeriet ikke har nogen indskrænkende fortolkning. Der er ingen indskrænkende fortolkning; der er stort set ikke tale om, at noget ikke har fortilfælde, og det meste kan genfindes i ordvalget i den betænkning fra 1988, der blev afgivet af et udvalg i samarbejde med Kommunernes Landsforening, Amdsrådsforeningen og de berørte ministerier. Der kan man finde argumentationen for, at det ikke er lovligt. Der er ikke tale om en ny praksis, der er tale om at håndhæve en praksis, som altid har været eksisterende.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Jeg er dybt uenig med indenrigsministeren i hans udlægning. Men hvis der ikke er tale om, at regeringen har foretaget en indskrænkende fortolkning, må der jo være noget andet, der er indskrænket.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 85:

Forslag til lov om kommuners og amtskommuners samarbejde med aktieselskaber m.v.

Af Lone Dybkjær (RV) m.fl.
(Fremsat 31/10 91).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Jeg giver ordet til hr. Nyrup Rasmussen . . . Undskyld, det er en fejl, først industriministeren. Den næste bliver hr. Nyrup Rasmussen.

Industriministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Ja tak, ellers skulle jeg jo have fremsat forslaget, og det har jeg ikke i dette tilfælde.

Det Radikale Venstres forslag til lov om kommuners og amtskommuners samarbejde med aktieselskaber m.v. rejser efter regeringens opfattelse en række principielle spørgsmål og giver også anledning til en lang række problemer. Forslagets helt principielle spørgsmål er, om kommuner og amtskommuner skal kunne indgå i selskaber, der har til formål at drive almindelig erhvervsvirksomhed. Det skal